

Opis usluga i opreme iz projekta:

Djeca sa oštećenjem vida su heterogena grupa. Neka od njih imaju blaga oštećenja vida, dok su druga bez ostataka vida. Ima onih koji pored oštećenja vida imaju i neke druge smetnje (motoričke, intelektualne, emocionalne..) ili je oštećenje vida jedina smetnja. Neki djeca su stekla oštećenje vida u nekom dijelu svog života, dok su druga imaju kongenitalno oštećenje ili neposredno posle rođenja. Razlikuju se po vremenu i nastanka oštećenja, stepenu oštećenja i uzroku koji su doveli do smanjenja vidne sposobnosti.

Procjena funkcionalnog vida uključuje procjenu pojedinih vidnih funkcija i načina upotrebe u svakodnevnom životu (škola, slobodno vrijeme, praktične aktivnosti). Vid je funkcionalan ako je dijete sposobno da iskoristi vizuelnu informaciju za planiranje i izvođenje zadataka koji zahtjevaju upotrebu vida. Kvalitet funkcionalnog vida zavisi od kvaliteta vidnih funkcija i vizuelnih informacija, od vizuelnog iskustva ali i od sposobnosti njihovog korišćenja i povezivanja.

U cilju procjene funkcionalnog vida vrši se procjena vidnih funkcija ali i vizuelno-perceptivnih i vizuelno-motornih funkcija.

U tu svrhu se koriste različite procjene i testovi. Testovi za ispitivanje vizuelno-perceptivnih funkcija svode se na ispitivanje:

- identifikacije i diskriminacije: oblika, lica, simbola;
- sparivanje i sortiranje prema nekom obolježju, uočavanju sličnosti i razlike, preslikavanje;
- povezivanje djelova u cjelinu;
- percepcije prostora: određivanje položaja, udaljenosti, perspektive;
- koordinacije oko-ruka: spajanje tačaka, lavirint;

Jedna od prvih koja je istakla značaj funkcionalnog vida je Natali Baraga koja je autor Skale za procjenu vizuelne percepcije i Programa za razvoj vizuelne efikasnosti. Ona ističe značaj i korišćenje minimalnih ostataka vida

Skala vizuelne efikasnosti (VES) konstruisana je za djecu oštećenog vida. Sadrži 48 ajtema grupisanih u 4 subtestu. Omogućava određivanje nivoa vizuelne percepcije i

kreiranje individualnih programa razvoja vizuelne percepcije. Oblasti VES skale sastoje se iz 4 subtesta.

Procedura dijagnostičke procjene sastoji se iz 8 novoa vizuelnih zadataka koja se odnose na područja vizuelne percepcije: diskriminacije, identifikacije, vizuelne memorije, specijalne percepcije, vizuomotorne koordinacije. Procedura omogućava ispitivanje vida počevši od percepcije svjetlosti do identifikacije apstraktnih simbola.

Individualizovani programi vizuelnog treninga napravljeni na osnovu dijagnostičke procjene omogućavaju povećanje vizuelne efikasnosti djeteta sa oštećenjem vida u izvršavanju vizuelnih zadataka u svim životnim aktivnostima.

Dragana Mijatović, tiflološkinja JU Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“